

Universal Declaration of Human Rights - Julia

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

DUNYA" MUME MƏGGƏYƏ" HAKƏYAW DANTIĞELIKAN

Kúmapabila

K'à mìnà à mà kó dúnya' mànton' bée ká kan ni bòn̄ya ye, àni kó bée ká kan sàriya' la làkika' la, kó ò le be bée ya hərənya' sàbati, kà bée kánya pàsuma' dúnya' sìgi' la.

K'à mìnà à mà kó məgəyā hāke lənbaliya' ni à jàtebāliya' nàna ni syāman ye dúnya kənə, mìn̄w kà hādāmadenw dūsū' kāsī, àni K'à mìnà mà tēle kúra mìn bəra, à fəra kó kúma' mìn ká dí mìn yé, ò bé ò fə, dīina' mìn ká dí mìn yé, ò bé ò kē, kó məgəw kà síran p̄gən p̄á, ò bānna, kó fəgantānya júgu bānna, ò kúma' kera benkan ye mìn kera hamāmadenw haminankoba ye,

K'à mìnà à mà kó kà məgəyā' hāke' látānga ní sàriya' sìgili' yé sèn kán, yé wājibi yé wālāsa məgəw kàna wājibiya kà mūruti bèn̄kanni' kánma, àni fāngajúgu' kánma,

K'à mìnà à mà à ká kán tériya' yé kē jàmanaw ni p̄gən cē,

K'à mìnà à mà dúnya' mume sáratikan' ná, Dúnya' Jàmanaw yá tə màntonw bée kà à yira kó ù lánin be məgəyā' hākeyabaw' la, ù lánin hādāmadenya' tá bòn̄ya' ní à lānbe' la, ù lánin be cəw ní mūsow kányap̄gənmaya' lá hāke' lá, ní ù kà n̄aniya' sìri kà məgəyā' yá p̄e sàbati, àni kà pānamaya' kəcogo puman' sìgi sèn kán hərənya' bərəbərə kənə,

K'à mìnà à mà Dúnya' jàmanaw kà à n̄aniya kó ù bé jen ní Tənba yé kà məgəyā' hākeyaw látānga à p̄á' mà dúnya' mume kənə,

K'à mìnà à mà, ò n̄aniya puman té sé kà síra' sərə ní benkēlenma má kē məgəyā' hākeyako ní à hərənyako' kán,

Dúnya' tənba' ya p̄gənlajereba' kà í kán' bila kà dunya' mume məgəw hākeyaw dantigēlikan gānsi kà à yira ò n̄aniya puman yé fēen ye, mìn ká kán kà kē mànton' ní nāsəən' bēēē lāppini ye, yālāsa məgəw kelen kelen bēēē, àni jēekulu kelen kelen bēēē ye n̄in dāntigēlikan' n̄in tó ù hākili' lá, kà ù kālān' ní lāmādamuni' kəənə, kà fēēēē kē dəwəw̄n̄in dəwəw̄n̄in ù ya hūkumu' kəənə, wālīma dúnya bēēēē kəənə, kà hākeya n̄inugu ní həwəw̄nya n̄innugu látāngali' yīriwa, àni kà à kē bēēēē ye səən ù mà p̄p̄á mà, à kēera ù ya jāmāna kəwəw̄na ye, wālīma jāmāna gbēēēē mìn bé ù ya mārā' kəwəw̄.

Baabu jənna

Wólo' lá, hādāmaden' bée ye hərən ye, bée ká kán lānbe ní hākeyaw Məgə bée ye hākilitigi ye, bée ye hākilima ye ; ò là, ù ká kán kà p̄gən mīna ní bādenya ye.

Báabu 2 nan

Məgə' bée də be kà à lən kó í ká kán ní məgəyā hākeyaw ní à hərə kófənin' bée ye n̄in dāntigēlikan' n̄in kənə, məgə má bə məgə kērenkerenninya lá, fāragbēko ní fārafinko te à la, síyawoloma te à cē ní mūsó má bə p̄gən ná, í be kán mìn fə, ó té à la, dīinako té à lá, hākilila ye mìn yé pólítikiko' lá, wālīma hākilila gbərəw, ó te à bəyərəkə te à lá, n ye fəgantanden ye wālīma n ye fəgamāden ye, ó à la, nāfolotígiya ní bólokolonya te à la, pāmākalako ní hərənyako te à la ; fēn o fēn be nà ní wólomali' ye məgəw ní p̄gən cē, ò sí te à lá.

O cógoya kélen mà, báyərə má bə báyərə la. I báyərə' lànbe' təw cə' mà, í ya jàmana' kera jàmana' yeremahərənyanin ye, à ke jàmana ye mín be jàmana gberə ya màra kənə, wálima à be à yere bólo jàmana gberə ya húkumu' kənə, wólomali sí te ke kà lá ò kán.

Báabu 3 nan

Məgə' kera cogo ó cogo, à ká kán ní pánamaya' ye, à ká kán ní hərənya' ye, à ká kán ní ləkandali' ye.

Báabu 4 nan

Məgə sí te sé kà mìnà kà í ke jən ye wálima kà í ke bólo kənəməgə ye, jənya' bánna, jənféere' bánna sàriya' la.

Báabu 5 nan

A mán kán məgə sí ye jàngáta, wálima kà làjába, wálima kà à ní tərə, níjuguya' dənmateme' fə, fó kà à lèebu.

Báabu 6 nan

Bee ká kán ní lànbe' ye sàriya' lá, à kera yərə ó yərə ye.

Báabu 7 nan

Bee ká kán sàriya' lá, àyiwa bee ká kán ní sàriya' ya làtangali' ye kà à sə à má ke wólomali ye. Bee ká kán ní kəseme ye sàriya' là kà i yere tanga bə wólomali' sugu ó sugu mà, mín be dantigelikan' nìn səsə, àni mín be se kà nà ní à səsəli' ye.

Báabu 8 nan

A be ben məgə bee ye cən yere l, í ye í ya jàmana' sàriyasə' mǎgbe sàriya' mín pásininin be ò kópna' mà, kà i ləkisi kà bə wálew mà, mìnw be jàmana sàriyaw səsə.

Báabu 9 nan

A mán kán məgə sí ye mìnà, wálima kà dòn kəsə' la, wálima kà à gben kà bə à fəsə' la, kà à sərə kùn te à la.

Báabu 10 nan

A ká kán məgə' bee ye, bee fána ká kán ò lá, ni bèn kera i kán, i ya kiti tige námara te mìn na, bee pa'na, tìribinali la, mín be à yere sàgə' la, ká kán mín na fána, tìribináli' mín bena jó dí à mà kà à ya háke lə à ye, wálima kà jàlakí' bèn à kán cən' yere la, ni à jó te à la.

Báabu 11 nan

1. Ní mìnəliko lára məgə ó məgə kùn, à te se kà mìnà ábada, fó ni kíti kà à yira tìribináli' la, kà à sərə áwoka kà à láfàsa, kó àle nə' lò ləkíka' la.

2. Məgə sí te se kà mìnà kó la, kó' mín ketuma' kà à sərə kójugu te i ya jàmana' kənə, wálima dúnya' sàriya' la. Məgə' be kó' ke tuma' mín na fána, à ni pàngíli' mín ká kán, ò wágati' la, fóyi te se kà fàra ò kán kə' fə.

Báabu 12 nan

A te ben məgə sí ye i sèn' dòn məgə gberə ya pánamaya' kópaw la, à ya sókənə kópaw la, àni kà à ya bàtakiw kənəna gundow la, kà à sərə jən jən te à lá ; wálima kà məgə' lèebu, kà à təgə' cən. Sàriya' ká kán kà lə bee kə kərə kà i látanga kà bə ò kó sugu' mà.

Báabu 13 nan

1. Kà tágama jàmana' kənə, yərə ó yərə ká dí i ye, jàmana' yərə' mín ká dí i ye, kà sìgi yèn fána, o benna bée ye.
2. Kà bə i fàso' la à ká dí cógo' mín, kà sègi à ká dí i ye cógo' mín, ò benna bée ye.

Báabu 14 nan

1. jánimabori' jà, mín ye kà siran i ní' jà kà i yere níni, à be ben bée ye ye dōgotu jini, kà jàmana gberé jini, kà i kàlifa' sìgi yèn, wà jàmana sí te se kà bàn i la kà i gben.
2. Kà kójugu' ke sàriya' ká kán kà i nə' mìnna mín na, wálima mín dúnya' sàriyaba' səsə, kó i be bəli kà tága i kàlifa jàmana gberé la, ò kó te.

Báabu 15 nan

1. Məgo' kera cógo ó cógo, à ká kán ni jàmana' də jàmanadénnya ye.
2. Məgo si ya jàmanadénnya' te se kà bəsi i la kà à sərə kùn jənjən te à wà məgo si te se kà məgo si bəli kà bə jàmana' də jàmanadénnya' la kà dòn dəgberé tá la.

Báabu 16 nan

1. Cə' ni mūsə' fən ó fən séra bálíkuya' mà, à be ben i ye fúru ke, kà ke ; lónanya ní dūgúlénnya te ò la, díinako te ò la. Cə ni mūsə bée ká kán sàriya' la, fúru' sirili' la, cəlasígi' kənə, àni fúrusa' tá fənfəla' la.
2. Fúru' te sé kà siri ní à má ke ni fúrupgən' fila ya jən' ye.
3. Dénbaya dénbayaw kenin jəgən kán, ò le ye sigida' ni mərəda' jù' ye, wà à ká kán sigida' ni fənga' ye ù ləkanda.

Báabu 17 nan

1. Məgo kélen, wálima jəkúlu', bée ká kán ni táya' ye, bée tá ye i tá ye.
2. Məgo də mán kán kà bèn də kán kà à tá bəsi à la fəniya' kán.

Báabu 18 nan

Míriya' mín ká dí i ye, i hákili' kà fən' mín mìnna, díina' mín ká dí i ye, benna bée ye ; ò kərə' ye kó ni i be à fe kà bə díina' də la kà dòn dəgbe la, ò be i mà ; kà díina' fàlen, ò be i mà ; àyiwa bée be se kà i ya séli' ni ya díina' ke i kélén, wálima jàma' la, sùtara la wálima kene' kán, à kera kəlanni' tá síra' ye, wálima bàto' tá síra', wálima séli.

Báabu 19 nan

Hákilila' mín ká dí məgo' mín ye, ò benna i ye, à fəli' kene' kán, ò dągara ye. O kərə' ye kó məgo si te se kà məgo tərə à hákilila' kánma, məgo se kà məgo' bəli kà kunnafóniw gánsi yərə' mín ká dí i ye, jàmana' mín ká dí i ye.

Báabu 20 nan

1. Kà jəgən ləjən jəgənye bolo mà, wálima kà tən' sìgi, ò dągara məgo' bée ye.
2. A te se kà wájibiya məgo si kán, kó i ye ke tən də tənden ye kà à sərə à mán dí i ye.

Báabu 21 nan

1. A be ben bee ye i sèn' dòn i fàso' kópaw pánaboli' la, à kera yerebakun' ye wálima i kà i wàsa' dòn mágò gberè la, i yere kà mágò' mín sùgandi i yere mà.

2. Kà ləyərə' sərə i fàso' fòrobabáaraw la, ò be ben mágò bee ye, wà bee ká kán à la.

3. Jàma' nàniya' le ye màrabólo' ya fànga' jù' ye ; jàma' be ò n lánkenemaya kàlafili' sèn' fə, ní' ò ye wóte' ye, námara te mín na. O kàlafili' ká kán kà ke tuma ni tuma, bee ye wóte cógo kélen na, gùndo la wálima cógo la, bee be i yere le nàniya' yira.

Báabu 22 nan

Sigidénia' húkumu' kənə, bee ká kán ni i fàso' màrabólo' ni dúnya' tə demə' ye, i ya dúnyalatige' gbəleyaw la ; bee ká kán ni nàfasərə hákeya' ye, àni mágəya' hákeya', àni lənko' ni séko' hákeya' mín be í lənbe' kərəta, kà í ya hádamadenya' sàbati.

Báabu 23 nan

1. Bee ká kán ni báara' ye, báara' mín kà dí à ye, bèn te ke à kán báara' mín na ; bee ká kán kà látànga báarasərəbaliya' fána mà

2. Mágò' ni mágò' mín ya báara' ye kélen ye, òlugu ká kán ni sàra kélen ye, wólomali te mín na.

3. Báarakela' bee ká kán ni sàra ye, mín be ben à ya báara' kíima' mà, mín be à màko' pà, mín be à tó à ni à ya dénbaya' be bálo ù háke' la, bònəya' kənə ; kà sínipasigi' fána jàte' mìnə ò la n'ə be ben.

4. A be ben bee ye sendika sìgi, wálima kà dòn sendika' la, yálasa kà i yere látànga.

Báabu 24 nan

Bee ká kán ni làganfiya' ni dàamu' ye : ò be à yira ko dàn ká kán kà ye báara' kùntaga' la, báarakela ká kán kà baara' bíla tuma ni tuma.

Báabu 25 nan

1. Bee ká kán ni pánamaya' dàamu' ye, mín be à tó à ni à ya bálo', ù fəerəbə, ù siyərə', ù fúrakeli', àni pánamaya' làganfiyalan' be nəgəya cógo' mín ; báarakela' ká kán ni màrabólo' ya demə' ye ní ya báara' cenna, ní jànkáro' kà lāsìgi, ní lùjura kà à sərə, ní à ke firiyatə ye, ní kərə' nàna kà à dese, wálima gbəleya' fən ó fən kà à sərə, mín be à ke deseəbagatə ye kà à sərə à yere nə tə.

2. Mùsow ya kənəmaya' ni dénə ya dénmisenya' ká kán ní demə məghən kərənkerənnin ye. A kera fúrukənəden ye, wálima à kera fúrukəfeden ye, dén' bee ká kán ni tàngali' ye.

Báabu 26 nan

1. Bee ká kán ni kàlan' ye. Sàra mán kán kà bə ò kàlan' nà, i n'əfə kàlan' dūgumála' fó kà tága sé sépe' mà, wálà bəpes' la. Kà tága sé mà, ò ye wájibi ye. Teknikikálan' ni báarakalan' ká kán kà ke fə ləkənin ye ; sánfekalan' ká kán kà nəgəya bee mà, bee ká kán kà kányà à la.

2. Kàlan' làpíni' ká kán kà ke kà mágò' ya hádamadenya' fá, àni mágəya' hákew ni à hərənya' lāsàbati. A ká kán kà pəgənfaamuya pəgənbonyà' sàbati mágəw ni pəgən cə, kà tériya' sàbati jàmanaw síyaw ni díinaw ni pəgən cə, àni kà dúnya' tənba' demə pàsuma' la dúnya' kənə.

3. Dén' ladamu cógo ni à ya kàlan' sífaya' sùgandili' ye fàcə ni bámuso' tá lè ye fələ.

Báabu 27 nan

1. A be ben bee ye i sèn' dòn, à ká dí i ye cógo' mín na, i ya jàmalájekow ni pánagbew la, kà dàamu' sàrà sékow la, àni kà i nìyàrà' ke lónkow yíriwali' la, kà ù nàfa' sàrà.

2. Fèn ó fèn bəra lónkow ni sékow ni másalaw kənə, ní à bəna ke báasi mǝgǝw mà, à kera ù bólofen cenni ye wálà kùnmasúuli, bee ká kán ni làtangali ye òlúgu mà.

Báabu 28 nan

Dàntigelikan' nənə hákeyaw ni hərənya' sàbatíli' sìgida' la, jàmana' kənə, àni dúnya' mùmɛ kənə, bee ká kán ní ò ye.

Báabu 29 nan

1. Sìgida' ya hákɛ' ye mǝgǝ kɛlen kɛlen bee kùnko ye, k'à lá à kán ní sìgida' tɛ, i ya mǝgǝya' tɛ dáfa.

2. Dàn sí te mǝgǝ' ya hákeyaw' ni à ya yeremabíla' la, fó à dǝ be kà i kərəsi à kana mǝgǝ gbere tǝpǝ, à ye i jànto mǝgǝ gbere ya hákeyaw la, àni jógopumanya' ni pàli' ni jàma' làganfíya' kánma, beekanya' kənə.

3. O hákeyaw ni n-tá-ye-n-yere-ye' te ben cógo sí la, ní ù be Dúnya' tənba' ya sàriyaw səsə.

Báabu 30 nan

Yərə sí te dàntigelikan' nìn kənə, ní fànga, wálima jàmakúlu, wálima mǝ gbansan be sé kà mǝriya gbere bǝ ò kənə kà nà ni ków ye wálima wáleyaw ye, minw bəna ni dàntigelikan' nìn hákew ni à hərənya' bənni' ye.
